

Si dominus a vasallo petierit fidelitatem, investituram pollicendo, nec legitimis requisitus
cam praestare voluerit, tanquam ingratus feudum amittit. Bald.

§. 1. Est & alia ingratitudo notanda, si dominus investituram pollicendo
vasallum fidelitatem petierit: & illo non praestante, dominus tribus vicibus
convenienti tempore interposito, forte septem¹ dierum spatio, ad cu-
riam suam super hoc reclamaverit²: & vasallus³ tribus vicibus catarus
a⁴ suis paribus jurare noluerit: si tamen beneficium tale sit, ut pro-
eo jusrurandis fidelitatis fieri debeat. Sunt⁵ enim quædam feuda ita
data, ut pro his fideliis non fit præstata.

Vasallus amittit feudum, se cum domino non ivit in pratum, dum potuit. Bald.

§. 2. Item qui dominum suum cum quo ad pratum ihererit, in acie peri-
citantem dimiserit⁶, beneficio⁷ indignum se judicavit. + Prater-
ea si vasallus rescriverit aliquem contra dominum suum assulatum⁸, vel mor-
tem, vel captionem, aut pâtrmonii grandem⁹ iacturam facere molien-
tem: debet dominum super hoc quam circuus potest¹⁰, certiorare¹¹, ut
proinde dominus sciens prudenter periculum valeat declinare. Quod si
non fecerit, dolore vel negligencia sua, vel fraude celaverit: beneficio
se caritum agnoscet. + Rursus si domini, vel dominæ filia, vel nu-
rui¹² aut sorori¹³ in domo adiutor manent, qui in capitulo¹⁴ dicitur¹⁵,
sele immiscerit: feudo quo se monstravit indiguum, carere debet.

+ Porro si dominum asfalerit¹⁶, vel vicuum¹⁷ in quo est per vim ag-
gressus fuerit, vel impias¹⁸ manus in personam domini ubique¹⁹ in-
gescerit²⁰, vel alias graves²¹, vel in honores injuria intulerit: vel mor-
tali²² ejus veneno, vel gladio, vel aliter inficiatus fuerit, beneficium amittit²³. + Illud tamen non lateat, quod si²⁴ quis suo domino justitiam²⁵
facere noluerit, quod feudo tenebat, perdet: sicut in alio²⁶ libello tibi
scriptis hoc credo. + Sed non est alia iustitia causa fieri auferendi,
quam si²⁷ id, propter²⁸ quod beneficium datum fuerit, hoc servitum
facere recusaverit²⁹: quia beneficium amittit. Aliud est si forte video
non servirerit, quia³⁰ non porterior: tunc enim feudum non amittit.

+ Item si delator³¹ domini sui extiterit, & per suam delationem gra-
ve³² dispenditum eum sustinere fecerit: vel si cognoverit dominum inclu-
sum, & eum, cum³³ potuerit, non liberavit³⁴: feudum perdit.

+ Prædictis modis beneficium debere amitti, tam naturalis, quam civi-
lis ratio suadet: qui potest colligi, si quis novam³⁵ constitutionem ju-
nis exhereditationis³⁶ causas enumeranter & alias constitutiones veteres,
justas ingratitudinis³⁷, & repudiis³⁸ causas quibus matrimonia re-
cœ contracti solvuntur, & donations³⁹ iure perfecta revocantur, subfi-
liiter scrutatus fuerit. Sed quia natura⁴⁰ novas deproferat edere for-
mas, potest multis modis contingere, ut alia emergant causæ, quibus vi-
deatur iuste adiutor posse feodium⁴¹: ideoque iudex solers & discretus, &
requirit obsecundare sollicitus, cuncta subtiliter dispensans, provideat, si
alioquin dominus sacramentum subire cogetur, istum qui est in causa, vel
eius antecessores a se vel a suis antecessoribus nunquam hoc feudum tenuisse,
vel investituram accepisse: quo facto dominus absolvendus erit.

T I T. XXV.

SI⁴² DE FEUDO VASALLUS AB ALIQUO INTER-
PELLATUS FUERIT, ET DOMINUS EUM DEFENDERE
NOLUERIT.

Dominus vasallus cum extraneo item habenti de feudo, de evitacione tenetur, si monitus
cum non defendenter. Bald.

N egotium tale est: Quidam vasallus a domino tenebat feudum, de quo
ab aliquo interpellatus fuit: & sic vasallus dominum vocavit⁴³, ut
eum defenderet: domino renuente ad judicem venire, vasallus amisit cau-
sam per sententiam: nunc vero vasallus cambium⁴⁴ feudi a domino peti-
tit: ad quem dominus respondens, ait illum nunquam ab eo hoc feudum te-
nuisse, nec ab eo investituram accepisse: contra quem vasallus dicit se hoc
feudum ab eo tenuisse, & investituram recepisse, & ab eo petivisse, ut eum
in iudicio defendenter: nec tunc temporis inficiatur illius esse, quod idone-
sits totum testibus probat vasallus. Responsi: Super negotio isto quod
itteris insinuasti nobis, tale est sapientia nostra civitatis consilium, vide-
lice Oberi de Orto, & Gerardi Capagisti, ut si vasallus cum de feudo in-
terpellatur, auctorem suum, id est dominum, ut eum defenderet, voca-
vit, & hoc probare posset: si in eo iudicio vasallus fuerit vicitus⁴⁵ de re
aliena investituram fuisse: ut dominus vasallus eisdem estimationis, quod
erat tempore rei iudicata, feendum refutaret, vel⁴⁶ nummos⁴⁷ in feu-
dum dandos numeret: & hoc cum certum est vasallum de feudo vicitum
fore. Sed si dominus neget hoc feendum unquam ab eo tenuisse, nec ab
eo domino ipsum vasallum, vel ejus antecessores unquam investituram ac-
cepisse: & hoc vel per instrumentum publice consecutum, vel per pares cur-
tis vasallus poterit probare: dominus ad restituitionem feudi tenebitur:
aliud quod beneficium amittit. Aliud est si forte video
non servirerit, quia⁴⁸ non porterior: tunc enim feudum non amittit.

+ Item si delator³³ domini sui extiterit, & per suam delationem gra-

ve³⁴ dispenditum eum sustinere fecerit: vel si cognoverit dominum inclu-

sum, & eum, cum³⁵ potuerit, non liberavit³⁶: feudum perdit.

+ Prædictis modis beneficium debere amitti, tam naturalis, quam civi-
lis ratio suadet: qui potest colligi, si quis novam³⁷ constitutionem ju-
nis exhereditationis³⁸ causas enumeranter & alias constitutiones veteres,
justas ingratitudinis³⁹, & repudiis⁴⁰ causas quibus matrimonia re-
cœ contracti solvuntur, & donations⁴¹ iure perfecta revocantur, subfi-
liiter scrutatus fuerit. Sed quia natura⁴² novas deproferat edere for-
mas, potest multis modis contingere, ut alia emergant causæ, quibus vi-
deatur iuste adiutor posse feodium⁴³: ideoque iudex solers & discretus, &
requirit obsecundare sollicitus, cuncta subtiliter dispensans, provideat, si
alioquin dominus sacramentum subire cogetur, istum qui est in causa, vel
eius antecessores a se vel a suis antecessoribus nunquam hoc feudum tenuisse,
vel investituram accepisse: quo facto dominus absolvendus erit.

T I T. XXVI.

SI⁴⁴ DE FEUDO DEFUNCTI CONTENTIO SIT
INTER DOMINUM, ET AGNATOS VASALLI.

Si contentio est inter dominum, & agnatos defuncti, agnati interim ante item finitam
constituenti sunt in possessione. Bald.

Iubilique dominus principalis ostenditur per reatum vasalli, ibi ad dominum feudum
revertitur. Bald.

Ubi quis dominus principalis ostenditur per reatum vasalli, ibi ad dominum feudum

revertitur. Bald.

3. eod. tit. 97. 1. eod. 1. tit. 22. 3. eod. 2. §. 2. ver. sed non alia.

3. Contumaciam vasallus priuare suo potest, etiam ante traditum sibi possessionem feudi.

4. Pars curiae factus sive competentes inter dominum & vasallum: etiam sive feudo no-
vo, & investitura reali que sit.

5. Interdum fidelitatem juramentum non debetur.

6. tit. 3. fin. 7. eod. debetur tamen fides. 6. 1. eod. 3. 76. 7. Feu-
dum potest fine fidelitate per pacum constituti. c. u. 3. p. quis has investit. 8. 1. eod.
5. & 17. p. quod, si dominus defuerit, quod cum iuvare non potuit, aliud dicendum
fuerit. Idem nos tam interpretes, si metu tyranni, seu potiorum principis dominum defuerit.

9. Sententia tamen exigit in privatum.

10. Feudo priuari vasallus poterit, etiam ex sola negligencia non admittit domini de aliis, id est, de vi, morte, captio-
ne, vel patrimonio grandi jactura.

11. Grandis iudicium bonorum, quæ fit arbitrio judi-
cis finitur. 12. tit. 39. in fin. 3. eod. 13. tit. 7. 8. eod.

14. 1. eod. 5. 2. ver. item si fides. 15. Feudo priuari, qui cum foro domini
fui stipulam adiutor, ut hinc non potuerit, qui fratre domini interficeret,
c. 1. 3. in illo qui interfecit. Cum tamen varie¹⁶ quod gravissim sibi est stuprum
etiam ante fidei defensionem, & ad fidei tutelam fecerit. 17. Etiam sponte ac volens. 18. C. de repara-
tione. 19. Inquit. Neque in aliis quod stuprum sibi est stuprum quod hominidem crimen
est potius, quod injury major est affectus dominus fororis supro quam fratre occiso? an quod
stupracionis adulsum et in domo dominii: ut haec loci circumstantia delictum anguestrat?
Quid? nam iudicium in foro donum iupta, manente tamen in ipsius domini domo? 20. C. de
venias. 21. id est, iniunctio. Comite enim tantum, non illo velamini
ne, virgines obtegebant caput. Et præceptum Pauli folias ad virginis pertinere existimatibus.
Multis locis in Germania mos illa fertur. 22. Tit. Etiam sponte ac volens. 23. C. de
fidei. 18. 1. eod. 5. ver. fideliter & it. 17. 19. Addit. tit. 6. 1. eod. 20. 1. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 610.